

HOOFDSTUK XXIX

LIVIA EN KAATJE

— Haast u, meisjes, riep Jan, haast u, de ruiters van de gravin hebben lont geroken. Laten wij ons inhalen, dan zijn wij allen verloren.

Livia en Kaatje legden de zweep over de edele dieren en in wilden draf ging het verder. Geen van beiden dacht er aan, dat het toch zonderling mocht heeten, dat de oude Jozef hen niet vergezelde. De angst van ontdekt te worden, had alle andere gevoelens verdreven. De meisjes zagen er op dit oogenblik bekoorlijker uit dan ooit. De gejaagdheid, alsmede de snelheid van den rit, hadden haar wangen met een blos geverfd, haar slapen gloeiden, terwijl haar oogen schitterden.

Na een paar uur rijdens waren de dravers afgemat en liet men de beesten op stap gaan. Kaatje keek achter zich, de weg was veilig. Voor de eerste maal, sinds het verlaten van Zonnebeke, overviel haar het

bange gevoel van de afwezigheid van haar vader. Zij hield haar paard in en richtte zich tot Jan.

— Waar is mijn vader ? vroeg zij.

— Bekommer u niet over hem, meisje, antwoordde deze, hij zal ons volgen.

— Maar waarom kwam hij niet mee, ook hij was reisvaardig en ook zijn paard stond gezadeld ?

— De ridder, ziende dat er bespieders rondliepen, oordeelde het noodig op het laatste oogenblik andere schikkingen te nemen. Voor alle zekerheid hield hij uw vader bij zich op het kasteel. Morgen reeds zal de heer Matheïssen zijn dienaar nasturen.

Kaatje vond den uitleg van Jan zeer natuurlijk en vroeg geen verdere inlichtingen meer. Zwijgend ging de tocht verder. De nacht was al ingevallen, doch Jan besloot door te zetten, tot men het oude slot van Nazareth zou hebben bereikt. Het was reeds klaar dag toen men in de sombere overblijfsels aankwam. Kaatje huiverde toen zij de plaats betrad, waar zij eens zooveel had geleden. Zij herinnerde zich al de rampen die zij had ondergaan en kon een traan niet weerhouden.

De puinhoopen boden een nog woester aanblik dan voorheen. Van wat eens een uitgestrekt verblijf was, stonden geen andere muren meer recht dan die der woning van den bewaker, en dan nog waren deze in zoo een vervallen staat, dat men zeer voorzichtig moest wezen, wilde men geen steenbrokken op het hoofd krijgen.

Jan scheen de plaats goed te kennen, want hij ging achter den pilaar, die alleen nog aanwees waar vroeger de peristyle had gestaan, duwde op een knop en terstond kandelde een zware steen om en gaapte voor de voeten der meisjes een zwarte diepte. Een duffe, naar de keel grijpende wasem, walmde uit de diepte. De meisjes deden een stap achteruit en Livia deed een afwerend teeken met de hand.

— Neen, neen, sprak zij, daar niet in.

— Kom, sprak Jan, gij hoeft niet bang te zijn, het ziet er daar binnen zoo ellendig niet uit als het hier schijnt. Gij zult u daar tehuis gevoelen en binnen een paar dagen kunt gij dan in volle veiligheid naar Gent.

— Ware het niet veel beter mij onmiddellijk naar Gent te geleiden ?

— Als de ruiters der gravin ons niet op de hiel en zadel zaten. Treed binnen, meisje, heb geen schrik.

Livia liet zich overhalen, Kaatje echter wilde niet volgen. Jan keerde zich vertoornd om en keek het jonge meisje aan. Hij zag de tranen in hare oogen blinken en verbaasd vroeg hij :

— Wat voor gekheid is dat nu ; waarom weent gij ?

Kaatje oordeelde het raadzaam den kerel niet mee te deelen dat zij de plaats kende, dat daar in die onderaardsche diepte een der somberste drama's van haar leven zich had afgespeeld.

— Kom, kom, hernam Jan, ietwat zachter, gij moet u moedig too-

nen, binnen een paar dagen is al het onaangename achter den rug.

Hij gaf het voorbeeld en daalde de trap af. De meisjes volgden onwillekeurig, werktuigelijk. Ze doorliepen een paar vunzige, donkere vertrekken. Jan draaide toen weer op een knop en een geheime deur draaide open : een verblindend licht stroomde de meisjes tegemoet.

— Gij ziet wel, zei Jan lachend, dat het verblijf er zoo somber niet uitziet, gij zult hier licht en lucht in overvloed vinden.

Het vertrek was ruim. In een hoek bevond zich een haard waarin uitgedoofde houtskolen lagen. Langs de wanden hingen rekken, waarop fleschjes en kruiden waren verzameld. In het midden van het gewelf hing een doodskop aan een draad te bengelen. Livia huiverde bij dit gezicht. Jan bemerkte zulks en zei :

— Wees niet bang jonkvrouw. Dit was hier eens de verblijfplaats eener heks, een dier booze wezens die met Satan werken en op bezemstokken door de lucht rijden. Ik zal dit afzichtelijk voorwerp een behoorlijker plaats geven.

Hij trok zijn zwaard en hieuw den draad door. Het doodshoofd kwam met een kort, droog gekletter tegen de steenen terecht en brak in stukken. Jan nam de stukken op en wierp ze in den haard.

— Begeeft u nu ter ruste, hernam hij, ik zal de paarden verzorgen en zien of de omtrek veilig is. Verder zal ik op de komst van Jozef wachten en de noodige levensmiddelen halen. Voorloopig zult gij u met dit weinige moeten tevreden stellen.

Hij haalde een zak te voorschijn, die op zijn rug bengelde en waarin zich brood, vleesch en wijn bevond. De meisjes waren te vermoeid om eetlust te gevoelen ; zij wierpen zich gansch gekleed op de met mos en bladeren bedekte legersteden en sliepen weldra den vasten slaap der rechtvaardigen. Jan verliet het vertrek en sloot de deur achter zich.

Twee dagen verlieden, zonder dat er nieuws kwam van buiten. De meisjes hadden Jan niet meer terug gezien, doch vonden des morgens bij haar ontwaken, het noodige voedsel om in haar onderhoud te voorzien. De derde dag verging zooals de twee eerste en een hevige angst maakte zich van de meisjes meester. Zij besloten den nacht wakend door te brengen, om Jan bij zijn komst te verrassen en hem uitleg te vragen. Zij sloten geen oog. Op een zeker oogenblik meenden zij een geritsel te hooren dat van omhoog kwam, gevolgd door een geluid als van een venster dat gesloten werd. Zij trachtten de duisetrnis te doorboren, doch zagen niets bewegen. Van gansch den nacht hoorden ze niets meer. Hoe groot was evenwel des anderendaags haar verwondering, toen zij naast zich wijn, brood en een gebraden kip zagen liggen.

— Hoe is het mogelijk, kreet Livia, wij hebben den geheelen nacht gewaakt en zagen niemand binnentreden, en nochtans werd alles hier neergelegd zooals de vorige dagen.

— Jan zal het van boven hebben aangebracht, zei Kaatje, zie maar.

Zij wees naar omhoog en Livia zag nu in den koepel, die over het vertrek was aangebracht, een venster.

— Maar dan zijn wij gevangen ! kreet zij.

Kaatje schudde het hoofd.

— Ik vrees het, die Matheïssen scheen geen goede bedoelingen te hebben.

— En Jozef ?

— Ik heb een voorgevoel dat mijn vader hier nooit zal komen, dat wij de slachtoffers zijn van een afschuwelijk plan. Wij moeten hier weg, hoe eer hoe liever.

Zij waren het beiden eens en zetten zich onmiddellijk aan het werk. Zij gingen naar de plaats waar de deur was die naar boven voerde, doch hoe zij ook op den knop duwden en al hare krachten inspanden om den steen te doen kantelen, alles bleef vruchteloos.

— Alles is nog niet verloren, sprak Kaatje, ik ken nog een uitweg die naar boven voert.

Zij ging naar den haard, nam een zware stang en sloeg op een vooruitspringend stuk ijzer in den muur. Ditmaal ontsnapte een vreugdekreet haar mond, het ijzer was diep in den muur gedrongen, eenige steenen brokkelden af en voor de blikken der twee meisjes vertoonde zich een donker hol.

— Nu spoed gemaakt, zei Kaatje en reeds was zij in het hol gesprongen en verdween in de duisternis.

Livia ging haar achterna. De weg liep door een duistere gang, ongeveer honderd passen ver en stuitte dan tegen een muur. Kaatje zocht naar een veer en vond deze na lang zoeken. Nu vertoonde zich een trap die naar boven voerde ; boven gekomen bevonden zij zich in de vrije lucht.

Toen de eerste ontroering voorbij was, zagen zij dat hooge muren den weg versperden. Er over klimmen was onmogelijk en ze moesten dus iets anders bedenken om te vluchten.

— Wij moeten een gat in den muur maken, zei Kaatje en daardoor zien te ontkomen.

Het toeval wilde dat Livia een groote ijzeren staaf ontdekte. Na een half uur zwoegen brokkelde de eerste steen uit en weldra volgden de andere, zoodat na ongeveer twee uur tijd de opening groot genoeg was om een menschelijke gestalte door te laten. Een kreet van verlichting steeg uit beider gemoed. Kaatje was de eerste die aan de andere zijde van den muur stond, Livia volgde. Maar hoe groot was haar ontsteltenis, toen zij opkeken ! Op twee passen vóór haar stond Jan, de armen over elkaar de meisjes lachend te aanschouwen.

— Ho, sprak hij, de duifjes willen gaan vliegen, maar wisten niet dat de vleugels waren geknipt.

Het bloed steeg Kaatje naar de wangen. Thans eerst beseftte zij de volle waarheid, zij trad op den ellendeling toe en riep :

— Hetgeen wij beiden vermoedden is dus waar, men heeft ons van

Zonnebeke verwijderd om hier des te beter van ons verzekerd te zijn. Wat hebt gij met mijn ouden vader gedaan? Waarom houdt men ons hier gevangen?

Jan haalde de schouders op en gaf tot eenig antwoord:

— Volgt mij, ik zal een tweede ontvluchting onmogelijk maken.

— Nooit! kreet Kaatje, wij willen vrij zijn.

— Dat zullen wij zien.

De daad bij het woord voegend, nam Jan beide meisjes bij den arm, doch met een gelijktijdige beweging rukten de meisjes zich los en liepen weg. Schuimbekkend van woede wierp Jan zich op de vluchtenden, greep Kaatje ruw bij den schouder en duwde Livia tegen den muur.

— Laat los, ellendeling, kreet Kaatje, wij willen vrij zijn, het gevaar ontloopen.

Voor alle antwoord greep Jan het meisje om het middel en sleepte haar mee. Dit oogenblik nam Livia te baat om zich op den schurk te werpen en hem zijn slachtoffer te ontrukken. Maar wat vermochten twee zwakke meisjes tegen een sterk gebouwden kerel als Jan? Kaatje werd tegen den grond geslagen en kwam met zulk een kracht tegen een steen terecht, dat het bloed haar uit een gapende wonde gutste. Livia viel op de knieën voor het bewustelooze meisje en kustte haar op het voorhoofd.

— Beul! riep zij Jan toe, uw daad roept God om wrake. Laat ons gaan.

— Met uw God lach ik, het overige zal ik zelf wel schikken. Kaatje wordt de mijne en als de ridder niet meer naar u om ziet, zal ik mij ook met u belasten.

Livia antwoordde niet, maar volgde gedwee den beul, die het bewustelooze Kaatje had opgenomen en weer in de kamer bracht, die beide meisjes met zooveel hoop en vertrouwen hadden verlaten.

Livia wierp hem een verachtelijken blik toe, doch zij bedwong hare woede om tot den man eene vraag te richten.

— Wat werd er van den ouden Jozef?

— Die is in 't land zijner vaderen. Gilbert Matheüßen heeft een machtig middel, om zich van zijn lastige vijanden te ontdoen.

— Vermoord, God, vermoord! kreet Livia, arme Jozef.

Kaatje opende de oogen en hoorde de laatste woorden harer vriendin.

— Luister naar mij, Kaatje, sprak Jan. Sinds lang voelde ik de begeerte in mij ontstaan, u tot mijne vrouw te maken. Nu gij in mijne macht zijt, wil ik het u voorstellen. De ridder verklaarde mij, dat ik met u beiden mocht handelen naar goeddunken, zoo hij den vierden dag geen antwoord zond. Ik ontving echter wel bericht. De ridder ziet van Livia Yoens af en gaf mij bevel haar en u van kant te maken. Ik wil bewijzen dat ik een edelmoediger hart bezit dan mijn meester. Ik maak u beiden tot mijne vrouwen. Morgenavond kom ik om het antwoord.

Kaatje sloot de oogen voor zooveel ontzetting, doch een zenuwachtige beweging deed haar trillen en zich half oprichtend, vroeg zij :

— Waar is mijn vader ?

— Dood !

Zij beheerschte zich nog en vroeg een tweede maal, maar veel zwakker, vol diepe wanhoop :

— En Gerard Colpaert ?

— Dood ! klonk het ijskoude antwoord, vermoord in tegenwoordigheid van den graaf, toen hij een aanklacht tegen Gilbert Matheüßen indiende.

Kaatje's hoofd zonk achterover. Zij lag ten tweeden male in zwijm.

— Verwijder u, beul, riep Livia, verwijder u, zoo gij het meisje niet wilt dooden.

Jan boog en grinnikte terwijl hij zich verwijderde :

— Ik ga, jonkvrouw, tot morgenavond.

Nadat Kaatje haar bewustzijn teruggekregen had, bleef zij den ganschen dag op hare legerstede zitten, het hoofd tusschen de handen, als wezenloos vóór zich uit starend. Al de vragen van Livia bleven onbeantwoord. Geen enkele klacht kwam over de gesloten lippen, geen enkele traan ontgleed de strakke oogen. Zij geleeke het levend beeld der wanhoop.

Toen de avond neerdaalde en het in de kamer donker werd, drong Livia zich tegen haar aan, sloeg hare armen om haar hals en fluisterde haar in het oor :

— Kaatje, mijn lieve Kaatje, willen wij sterven ?

Kaatje schudde het hoofd.

— Gij verkiest dus de schande, de oneer ?

— Neen, sprak Kaatje, doch zoolang er leven is, is er hoop. Ik wil alles redden.

Nauwer sloot Livia hare vriendin aan het hart, drukte een kus op haar schoon marmerbleek voorhoofd. Daar naderden de stappen van het onmenssch. Beiden rilden. De steen week uit den muur, Jan stond in de kamer.

Kaatje stond op, ging naar hem toe, zag hem strak in de oogen en zei dit enkele woord :

— Kom !

Jan lachte.

— Ik dacht het wel, sprak hij, dat de duifjes mak zouden worden.

— Ik volg u, antwoordde Kaatje, maar laat haar met vrede.

— Goed, goed, ik zal er niet om vechten, wij zullen later zien.

Kom, mijn schatje.

— Waar brengt ge mij heen ?

— Waar gij het goedvindt. Hier, als gij wilt.

— Hier niet, volg mij naar den Noordertoren.

— Hoe kent gij die plaats ?

— Dit moet gij niet vragen, volg mij.

Jan nam haar om het middel, doch zij huiverde en ontdeed zich van zijn aanmatigende vrijpostigheid. Aan de deur gekomen zag zij naar hare vriendin.

— Vaarwel, snikte zij toen, vaarwel... tot in der eeuwigheid.

— Vaarwel!

De deur kanteelde met een loggen bons dicht. Livia bevond zich alleen... Vijf, tien, vijftien minuten verliepen. Alles bleef in de diepste rust gedompeld, niets drong tot het oor van Livia door. Plotseling schrikte zij op. Een schreeuw weerklonk, gevolgd van een gedreun en gekraak alsof een aardbeving al de puinhoopen omwoelde. De overgebleven muren van het oude slot vlogen met akelig gedruisch in honderd duizend brokken; alles zuchtte, kreunde, kraakte.

Livia's bloed stond stil, haar hart klopte niet meer. Groote stofwolken drongen in het vertrek; de ruiten van den koepel vielen rammelend en rinkelend op den grond, steenen ploften voor hare voeten neer. Het meisje wilde vluchten, doch struikelde over een steen, viel in een put en kneusde zich aan handen en hoofd. Zij voelde iets warms over haar voorhoofd vloeien en streek met de hand over het gelaat. Ijlings trok ze haar hand terug.

— Bloed! mompelde zij, bloed!

Onder den indruk van dit afgrijselijke oogenblik nam dit, haar eigen woord, zulk een angstwekkenden klank aan, dat zij met een schreeuw op het puin nederviel en in zwijm bleef liggen.

Teneinde het tooneel voor den lezer duidelijker te maken, verzoeken wij hem Jan en Kaatje te volgen.

De schurk leidde het meisje naar de door haar aangeduide plaats. De toren bevond zich nog alleen recht en stak zijn grijzen kop trotsch omhoog. In het torenvertrek gekomen, bezwoer Kaatje hem voor de laatste maal geen gevolg te geven aan zijn schandelijk voornemen, maar haar en hare vriendin in vrede te laten gaan, doch Jan weigerde. Hij weigerde meer dan ooit, toen hij de overweldigende schoonheid van Kaatje aanschouwde. De hartstocht, die in zijn hart voor haar was ontstoken, laaide op in een onbluschbare vlam en hij wilde haar aan het hart drukken.

— Nog niet, zei het meisje, ik wil eerst uit uw mond zekerheid bekomen. Zeg mij wat er van mijn vader is geworden. Is het waar dat hij vermoord werd?

— Ja, ik heb geen belang u over dit punt voor te liegen. Gilbert Matheïssen wilde hem, volgens mijn bekomen inlichtingen, in het woud van Zonnebeke met eigen hand doorsteken, doch de kerel was taai en bevond zich den volgenden morgen te Yperen. Daar werd hij door handlangers van Gilbert vermoord, in de herberg «De Vliegende Engel».

— En Gerard Colpaert?

— Die onderging het lot, dat gij reeds vernaamt.
— Uw meester is een schurk.
— Dat beken ik.
— En gij een dubbele ellendeling.
— Dat doet niets ter zake. Ieder beschouwt het leven op zijn manier. Kom, liefje, wees nu de mijne.

— Nooit !

— Pas op, uw weigering zou u wel spoedig kunnen berouwen.

Eensklaps verbleekte hij, Kaatje was naar den muur geloopt en raakte een veer aan.

— Wat doet gij ? riep hij vol schrik.

— Een muur tusschen u en mij plaatsen, ellendeling.

Hij sprong toe, de veer verschoof, een steen kantelde, liet Kaatje door en viel daarop weder toe.

— Verdoemd ! brulde de ellendeling.

Hij wilde haar achterna zetten, zocht de veer, maar vond deze niet. Hij zocht en bleef zoeken. Eindelijk gelukte het hem den vinger op een knop te brengen. Hij drukte...

Op dit zelfde oogenblik stiet hij dien vreeselijken door merg en been dringenden schreeuw uit, die Livia zoo ijselijk in het oor had weerklonken. Hij had een verkeerden knop gevat, die de veer der verdelging bewoog. Hij voelde de muren waggelen, den vloer onder zijn voeten verschuiven en toen verdween hij met een verwensching onder het stof en de neerploffende muurblokken.

Dit was het einde van dien ellendeling.

Helaas, een tweede offer was ook gevallen. Kaatje, het arme Kaatje, was niet tijdig genoeg uit den toren ontsnapt. Juist toen zij den drempel zou overschrijden en zich aan de laatste trede bevond, hoorde zij het verschrikkelijke gekraak. Zij verbleekte.

Toen kwam een muur waggelend vooruit, een groot blok verpletterde haar, haar beenderen kraakten, vlogen tot splinters, zij werd begraven onder hetzelfde puin als haar belager.

— — — — —
Toen Livia tot zich zelve kwam, was het reeds klaar dag. Zij zag vreemd om zich heen en herinnerde zich de vreeselijke gebeurtenis. Zij zocht naar Kaatje, hare ongelukkige vriendin. Zij klauterde over bergen van steenen en gruis en ontdekte eindelijk een stukje goed, waaraan zij het kleed van het arme heksenkind herkende. Onder gewezen en geklaagd ruimde zij de steenen weg en vond het verschrikkelijk verminkte lijk der ongelukkige. Zij begroef haar en plantte een kruis op haar graf.

Daarop snelde zij, zoo vlug hare vermoeide beenen het toelieten, naar Gent en kwam in de stad aan op het oogenblik dat een groot tornooi werd gegeven. Zij liep in de omheining op Pieter van den Bosch toe en deze herkende in de vermagerde trekken, het gelaat van de eenmaal zoo schoone Livia Yoens.

Daar vertelde zij hem al haar lijden, al hetgeen haar in de laatste dagen was wedervaren. Toen zij uitgesproken had, nam hij het meisje bij de handen, beval stilte en sprak toen aan het vereenigde volk :

— Gentenaars, ziehier de eenmaal zoo schoone dochter van Jan Yoens. Ziehier hoe de vijanden van ons volk gehandeld hebben met de dochter van hem, die u aanvoerde in dagen van beroering. Zweert bij de dierbare nagedachtenis van den braven man, dat gij niet zult rusten voordat de laatste vijand van Vlaanderens bodem zal zijn weggejaagd. Haat aan den vreemdeling, haat aan al degenen die ons verdrukken, haat in het leven en haat in het graf.

— Haat in het leven en haat in het graf, klonk het hem dreunend achterna. Wij zullen haar wreken !

Livia werd in de woning van haar vader gebracht, in dezelfde woning waar zij zoo gelukkig had geleefd. Joos werd tot haar bewaker aangesteld. Het arme meisje bracht hare dagen in droefenis door. Joos en Pieter van den Bosch werden alleen bij haar toegelaten en dan nog kregen de moedige vrienden slechts een half woord, of een glimlach waarin een wereld van droefheid lag.

Eenige dagen later begon het beleg van Oudenaarde en vertrok Pieter van den Bosch naar Brugge en andere steden in Vlaanderen, om de mannen tot in den strijd aan te wakkeren.

Van Zoen en de Witte Kaproenen

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

LODEWIJK VAN LAEKEN

JAN YOENS

EN DE WITTE KAPROENEN

Pentteekeningen van JAN WATERSCHOOT

NIEUWE, GEHEEL HERZIENE UITGAVE

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN

1943

der laatste dagen die een hevige stoornis in haar heeft verwekt. Wij zullen wachten en zien.

Gilbert Matheÿssen was verbleekt en nu herinnerde hij zich den

Hij gaf groote steekspelen die van wijd en zijd bezocht werden. (plz. 718)

triomfantelijken blik dien Ursula op hem had geworpen toen zij de gravin had verlaten.

Zou de straf begonnen zijn ?

— De twee schurken hadden hun bedoeling toen zij langs de kleine parkdeur waren binnengeslopen, want zij zijn een man die in de nabijheid sloop op het lijf gevallen en thans zijn zij bezig hem af te maken.

— Wie mag het zijn vader? vroeg Kaatje. Ga eens zien en indien het kan verhindert toch het bloedvergieten.

Van dit oogenblik af zijt gij mijn gevangene (blz. 654)

Ziehier wat er was voorgevallen.

Jan had met zijn makker den nacht in het dorp doorgebracht in slempen. In den nacht was een vreemdeling in de herberg binnen gekomen en deze had den waard zorgvuldig over de bewoners van het kas-

galmden door de toetgaten de verheugende tijding uit, bondsden luid terug in aller harten, zongen van vrijheid en recht, van zonneschijn en vrede, van alles wat in het harte der vrije Gentenaars sinds jaren en

— Eene moord ! kreten allen versenrikt ! (blz. 686)
jaren had gesluimerd : Roeland dreunde door de straten, boven de stad,
over de vesten, verkondigde overal de blijde mare :

De Witte Kaproenen

Historische Roman

DOOR

LODEWIJK VAN LAEKEN

NATIONALE DRUKKERIJ
St-Willebrordsstraat, 57 Antwerpen.

1902.